

Právní stát v kontextu právního myšlení 20. století: lidská práva (s. 244–277) je poslední kapitolou celého díla. Rozbor původu termínů formální a materiální právní stát velmi pěkně a srozumitelně ukazuje, o co v podstatě jde. Kritický pohled na liberální kořeny formálního právního státu, neoliberální koncepty *Nozicka*, rakouskou pomstu *F Hayeka* atd. naznačuje, že patrně tudy cesta do budoucnosti nepovede. A pokud ano, máme se na co těšit. V tomto smyslu bych interpretoval i poslední větu *Závěru*: „Čekají nás zajímavé časy.“ (s. 282) s odkazem na 17. díl *Pratchetty Zeměplochy*.

Celkově, jak už jsem uvedl na počátku, považuji knihu *Právna filozofia dvadsiateho storočia* za velmi zdařilou. Je výsledkem dvanáctileté práce autorů a je to na ní vidět. Lze ji doporučit všem studentům právnických fakult jako doplněk k výuce právní filozofie, ale i všem, kdo se zajímají o právní filozofii a chtějí si učinit přehled o jejím vývoji ve 20. století.

František Cvrček*

**Vozár Jozef. Významní slovenskí právníci z Liptova.
Bratislava: VEDA Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2016, 208 s.**

Slovenský knižný trh v tomto roku obohatila publikácia *doc. JUDr. Jozefa Vozára, CSc.*, pojednávajúca o štyroch slovenských právnikoch, ktorí sa významným spôsobom zapísali do histórie právného myslenia nielen na Slovensku a ktorých okrem iného spája aj to, že pochádzajú z krásnej časti Slovenska – Liptova. Autor predstavuje právnikov *Emila Stodolu, Augustína Ráta, Adolfa Záturského* a *Štefana Lubyho* – osobnosti, ako uvádza autor, „ktoré presiahli nielen hranice regiónu, ale aj štátu, v ktorom sa narodili. Boli to Európania v pravom zmysle slova, ovládajúci niekoľko jazykov, študujúci vo viacerých štátoch, rozhladení a majúci zmysel pre spravodlivosť.“

Emil Stodola (1862–1945), politik, publicista a advokát. Študoval vo Viedni (1881), kde navštevoval prednášky *T. G. Masaryka*, ktoré ho tak zaujali, že vplyv *T. G. Masaryka* bol zrejmy u *Stodolu* počas celého života. V Prahe potom absolvoval letný seminár na českej časti pražskej univerzity (1883). V rokoch 1911–1918 pôsobil ako advokát v Budapešti. Po vzniku Československej republiky bol *Stodola* krátko *chargé d'affaires* československého štátu v Budapešti.

Najvýznamnejším monografickým dielom *Stodolu* je *O samospráve Slovenska; Kúpa a predaj podľa Obchodného zákona uhorského a podľa uzansov bratislavskej burzy*. V ďalších knižných a časopiseckých prácach sa venoval otázkam menších a súkromnoprávnej problematike. Mimoriadne sa zaslúžil o vznik a rozvoj slovenskej právnej terminológie. Spolu s doktorom *Záturským* preložil, rozpracoval a abecedne usporiadal právne pojmy z maďarského jazyka do jazyka slovenského. Práca vyšla v roku 1919 pod názvom *Návrh slovenského právného názvoslovía*. Sám *Stodola* k tomu uvádza: „Odborné názvoslovie tvorí si každý národ namáhavou prácou, ono nevyskočí hotové z hlavy jedného... treba je k tomu účasť viacerých.“ *Stodola* vydal ako sedemdesiatročný v roku 1933 publikáciu *Prelom – spomienky a úvahy*, ktorá vyšla v Prahe u nakladateľa *L. Mazáča*.

Pre mnohé generácie právnikov má *Stodola* tiež mimoriadny význam preto, že v roku 1917 založil časopis *Právny obzor*. Odborný právnický časopis písaný po slovensky, ktorého dva

* Doc. JUDr. František Cvrček, CSc., Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i., a Fakulta právnická Západočeské univerzity v Plzni. E-mail: frantisek.cvrcek@ilaw.cas.cz.

ročníky vyšli v Budapešti. Ide o najstarší slovenský odborný časopis vôbec, ktorý od roku 1917 kontinuálne vychádza až dodnes.

Augustín Ráth (1873–1942), advokát, sudca a pedagóg. Štúdium na budapeštianskej univerzite ukončil obhajobou doktorátu (1899). Pôsobil ako advokát na Slovensku na rôznych miestach. Najdlhšie v Námestove, kde prevzal advokátsku kanceláriu po známom slovenskom spisovateľovi *P. O. Hviezdoslavovi*. Z advokácie odišiel do súdnictva. Pôsobil ako sudca sedrie v Novom Sade. Po vzniku Československa pôsobil ako sekčný šéf na Ministerstve pre zjednotenie zákonodarstva a organizáciu správy v ČSR (ministerstvo pre unifikáciu). V roku 1921 sa stal prvým dekanom Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave a neskôr v roku 1922 sa stal rektorom Univerzity Komenského.

Vo svojich prácach sa venoval napríklad otázkam k zbieraniu obyčajového práva, socializácii práva, ako aj prvkom záväzkov. Z titulu svojej funkcie sa intenzívne venoval aj unifikácii práva a nevynechal ani v čase vzniku Československej republiky takú dôležitú otázku, akou bola slovenská právna terminológia. Známa je jeho stať *Maličkosť z terminológie*, ktorú publikoval pod pseudonymom *Konšel K.*

Adolf Vladimír Záturecký (1884–1958) advokát, sudca. Právnickú fakultu vyštudoval na Univerzite v Kluži, kde aj promoval na doktora práv. Po skončení pôsobil ako advokát. Po vzniku Československa v roku 1919, po krátkom pôsobení na Ministerstve s plnou mocou pre správu Slovenska v Bratislave bol vymenovaný za radcu Najvyššieho súdu v Prahe, ktorý zakrátko presunuli do Brna. Po úspešnej sudcovskej kariére sa stal druhým prezidentom Najvyššieho súdu v Brne. V roku 1920 bol zriadený Ústavný súd ČSR. V roku 1931 sa *Záturecký* stal najskôr náhradníkom ústavného sudcu *Františka Weyra* a v roku 1935 bol vymenovaný do funkcie ústavného sudcu a napokon zastával funkciu podpredsedu Ústavného súdu ČSR.

Spolu s *Vladimírom Fajnorom* vydal dielo *Nástin súkromného práva platného na Slovensku a Podkarpatskej Rusi* (vyšlo v dvoch vydaniach 1924, 1935), ktoré malo pre právnikov zásadný význam. *Záturecký* sa systematicky venoval slovenskému právnemu názvosloviu. To bolo zrejme aj motívom, že keď *Stodola* začal vydávať časopis *Právny obzor*, ponúkol mu svoju spoluprácu, ktorá sa prejavila hneď v prvom čísle, kde publikovali svoj spoločný článok *Právne názvoslovie*. V roku 1921 vydáva v spolupráci s doktorom *Vladimírom Fajnorom* *Právnický terminologický slovník, I. časť maďarsko-slovenská* a v roku 1923 vydávajú II. časť *Právnická terminológia slovensko-maďarská*.

Po oslobodení pri Povereníctve pre spravodlivosť bola zriadená Subkomisia pre prípravu slovenského textu Občianskeho zákonníka, jej predsedom sa stal *A. Záturecký*. Výsledkom tejto práce bol už v roku 1945 slovenský text vládneho návrhu Občianskeho zákonníka.

Štefan Luby (1910–1976), právny vedec a pedagóg. Študoval právo v Bratislave a absolvoval štúdiá práva aj na Právnickej fakulte v Paríži. Neskôr študoval ešte v Lipsku, vo Viedni a v Zurichu. *Luby* sa venoval pedagogickej práci a zastával vysoké vedecko-pedagogické funkcie – bol dekanom Právnickej fakulty, prorektorom Univerzity Komenského, rektorom Vysokej školy obchodnej. Neskôr, spolu so vznikom Slovenskej akadémie vied, sa zaslúžil o založenie Ústavu štátu a práva SAV, v ktorom od roku 1957 aj pôsobil. Zastával okrem iných aj funkciu podpredsedu Sekcie ekonómie práva a filozofie ČSAV a v SAV podpredsedu spoločenskovednej sekcie. Bol členom Medzinárodnej akadémie pre porovnávaciu právnú vedu v Paríži a profesorom Medzinárodnej fakulty porovnávacej právnej vedy v Štrasburgu.

Osobnosť profesora *Lubyho* nie je potrebné dôkladnejšie predstavovať nielen slovenskej, ale ani českej právnickej verejnosti. Jeho práce aj pre dnešnú generáciu právnikov sú zdrojom poznania, o čom svedčí frekvencia ich citácií. Vo svojich prácach položil základy a fundamentálne rozpracoval najmä nasledujúce oblasti: prevenciu a zodpovednosť v občianskom práve;

autorské právo; zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím alebo úradným postupom; vlastníctvo bytov a ďalšie.

Pri čítaní recenzovanej publikácie, v rámci ktorej podáva autor biografiiu štyroch významných slovenských právnikov, je zrejмый význam časopisu *Právny obzor* v historickom kontexte pre rozvoj právneho myslenia na Slovensku. Všetky štyri osobnosti, ich pôsobenie a tvorba, sú úzko spojené so vznikom a existenciou *Právneho obzoru*. E. Stodola ako jeho zakladateľ dal do vienka časopisu hlavné úlohy, ktoré mal časopis plniť: vybudovať slovenskú právnu terminológiu; informovať o platnom práve; vydávať judikatúru; pestovať právnu vedu. Ako vyplýva z recenzovanej publikácie, všetky uvedené osobnosti prispievali k naplneniu tohto cieľa mierou významnou. Uvedomujeme si to aj prostredníctvom tejto publikácie, z ktorej je zrejмый výnimočnosť a historický význam časopisu *Právny obzor* pre rozvoj práva a právneho myslenia na Slovensku. Dôležité je to pripomenúť aj v súvislosti so storočnicou, ktorú tento časopis oslávi v budúcom roku.

Uviedli sme stručnú charakteristiku štyroch významných slovenských právnikov ktorých život a dielo spracoval J. Vozár v recenzovanej monografii preto, aby sme aspoň čiastočne priblížili českému čitateľovi aj tie osobnosti, ktoré pravdepodobne nie sú natoľko známe v právnickej verejnosti v Čechách ako na Slovensku. Domnievame sa, že už z uvedených charakteristík bude aj pre českého čitateľa zrejмый význam recenzovanej práce pre poznanie a pochopenie vývoja právneho myslenia na Slovensku.

Autor usporiadal systematiku výkladu uvedených právnikov podľa ich rokov narodenia. Mnohé informácie a dokumenty ktoré možno nájsť v knihe získal autor štúdiom materiálov vo viacerých inštitúciách: archív Ústavného súdu ČR, Univerzitná knižnica v Bratislave, Slovenská národná knižnica v Martine, archív Univerzity Komenského, archív Najvyššieho súdu SR, knižnica Ústavu štátu a práva SAV, Múzeum Janka Kráľa v Liptovskom Mikuláši ako aj archív Slovenskej advokátskej komory.

Recenzovaná práca *Významní slovenskí právnici z Liptova* poskytuje komplexný pohľad na život a dielo uvedených osobností. Nezameriava sa len na životopisné údaje. Pripomína a vyzdvihuje ich dielo a najvýznamnejšie oblasti, v ktorých pôsobili. Práca je doplnená celým radom dobových dokumentov, fotografií z verejného, ale aj osobného života. Zaujímavé sú aj spomienky, či už publikované, alebo v niektorých prípadoch aj osobne získané od rodinných príslušníkov. Práca nám v mnohom ponúka aj niektoré menej známe alebo zabudnuté okolnosti zo života týchto osobností. Cenným je aj prehľad publikačnej činnosti, ktorú autor uvádza na záver výkladu pri každej osobnosti.

Ide o publikáciu, ktorá neprináša len faktografické informácie, ale v značnej miere pripomína významný prínos týchto osobností o rozvoj právneho myslenia, ich životnú múdrosť a zmysel pre spravodlivosť. Za všetkých si pripomeňme slová Š. Lubyho: „Právo v rukách dobrých právnikov, a preto per maiorem v rukách právnického stavu, je nástrojom slušnosti a spravodlivosti.“ Všetci právnici by sme sa mali usilovať, aby sa tento postulát naplnil v čo najväčšej miere.

Napokon, vďaka patrí autorovi *doc. JUDr. J. Vozárovi, CSc.*, za spracovanie a napísanie recenzovanej publikácie. Za to, že pripomenul aj dnešnej generácii právnikov tých, ktorých prácu, myšlienky a ich snaženie je hodno poznať a v mnohých ohľadoch aj zahrnúť do vlastných myšlienkových postupov, rozmyšľať o nich a ich diele, a tým ich uchovávať v pamäti.

Olga Ovečková*

* Prof. JUDr. Olga Ovečková, DrSc., Ústav štátu a práva SAV, E-mail: usapovec@savba.sk.